

Nasyčení čtyř tisíců

Rožnov, Střítež, 3.8.2014

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mk 8, 14 – 21

Text: Mk 8, 1 – 9 *V těch dnech když opět velmi veliký zástup byl s ním, a neměli, co by jedli, svolav Ježíš učedníky své, řekl jim: Lítost mám nad zástupy; nebo již tři dni trvají se mnou a nemají, co by jedli. A rozpustím-li je lačné do domů jejich, zhynou na cestě; nebo někteří z nich zdaleka přišli. Odpověděli mu učedníci jeho: I odkud bude moci kdo tyto nakrmiti chleby zde na poušti? I otázal se jich: Kolik chlebů máte? A oni řekli: Sedm. I kázal zástupu posaditi se na zemi. A vzav sedm chlebů, díky učiniv, lámal a dával učedníkům svým, aby předkládali. I kladli před zástup. A měli také rybiček maličko. Jichž požehnav, kázal i ty před ně klásti. I jedli a nasyčeni jsou; a sebrali, což pozůstalo drobtů, sedm košů. Těch pak, kteříž jedli, bylo okolo čtyř tisíců. I rozpustil je.*

Když je něco v bibli dvakrát, tak to bude asi důležité. Když je něco ve všech čtyřech evangeliích, tak to bude asi hodně důležité. Když je ale něco v bibli šestkrát, tak to už je patrně něco naprosto zásadního. A taková je zpráva o nasyčení zástupů. Má dvě verze – nasyčení pěti tisíc a nasyčení čtyř tisíc. Přičemž ve dvou evangeliích se vyskytují obě verze společně. Tak je tomu i v našem případě. Markovo evangelium má v šesté kapitole příběh o nasyčení pětitisícového zástupu a v osmé kapitole nasyčení zástupu, čítajícího čtyři tisíce lidí.

V čem se tyto dvě zprávy liší? To je také důležité. Při povrchním čtení se zdá, že jde možná o detaily. Ovšem právě ony mají velký význam pro výklad textu. Tak např. první zmíněná událost se odehrává v Izraeli, na místě, kde bylo mnoho trávy, a učedníci sami se zajímají, jak zástup nasytit. Ve druhém případě se jedná o shromáždění na pohanském území, na místě, kde je jen písek a iniciativy se chápe sám Ježíš. To je dost důležité vědět. Dále je třeba si uvědomit, že Ježíšovy zázraky jsou vlastně uskutečněná podobenství. Proto se jim říká znamení, protože něco znamenají. Podobně jako třeba proměnění vody ve víno v Káni Galilejské, tak i zázrak nasyčení zástupu je skutek, řadící se svým obsahem do linie Ježíšových podobenství o hostinách, o rozsévání, o kvasu, o chlebu života apod. I tato událost z Ježíšova života má výmluvným způsobem svědčit o potřebě syčení k životu věčnému, o rozsévání Božího slova, o rozmnožení kvasu Božího království.

A teď, proč máme v jednom evangeliu dvě verze patrně téhož příběhu? Na prvním místě evangelista uvádí příběh o nasyčení pěti tisíc. Událost se stala v Izraeli. Jedná se tedy o Boží lid, Izrael. Tomu bylo Boží slovo zjeveno už dávno. Proto je zástup vykreslen jako stádo, pasoucí se na zelených nivách. Výslovně je tam řečeno, že na tom místě bylo mnoho trávy. Uvědomili učedníci sami mají zájem o nasyčení zástupu. Ježíš tedy nemusí syčení iniciovat. Navazuje na to, co už je v Izraeli přítomno. Touha po příchodu Božího království byla v Ježíšově době velmi živá. Pět chlebů v číselné symbolice odkazuje k pěti knihám Mojžíšova zákona. A dvě ryby k Ježíšovu shrnutí zákona ve dvojpříkázání lásky. Dvanáct košů zbylých chlebů je dvanáct izraelských pokolení. Všechno tedy vychází ze Starého zákona a směřuje k Božímu lidu. Nehledě na to, že samo zázračné nasyčení má svůj předobraz v činu proroka Eliši, který nasytil sto mužů dvaceti chleby.

Naproti tomu druhý příběh o nasyčení čtyř tisíc má jiné kulisy. Odehrává se na pohanském území, jde tedy o pohany. Ti jsou neznalí Božího slova. Dosud nepatřili k vyvolenému Božímu lidu. Proto je v příběhu nacházíme na poušti. Ani učedníci se tu o ně nezajímají. S návrhem nasytit i pohany musí přijít Ježíš sám. Chlebů, které mají u sebe učedníci je v tomto případě sedm. To není jen číslo dostatečnosti, ale jeho symbolika, podle některých vykladačů, může odkazovat k sedmi příkázáním Noeho, která lze nalézt v židovské Knize Jubilejí. Tato kniha se řadí mezi pseudoepigrafy, ale v Ježíšově době byla dostatečně známá. Tzv. sedm noachitských příkázání se na rozdíl od Mojžíšova zákona vztahuje na celé lidstvo, protože Noe je vyslovil ještě před vyvolením Izraele. Jde o, řekneme, „přirozené právo“ nebo jakési nutné minimum, které mají dodržovat všichni lidé. V tomto smyslu se usnesli i apoštolové na prvním apoštolském koncilu v Jeruzalémě, jehož popis máme v 15. kapitole knihy Skutků apoštolských. Spíše než o konkrétní příkázání jedná se o obecnější okruhy a témata jako modloslužba, úcta k životu, mravní zásady a spravedlnost. Z nich se pak odvíjí další a další podrobnější příkázání a normy. Proto i sedm chlebů se dá dále dělit a lámat, tak že z nich zbude ještě sedm košů drobků a nalámaných kousků chleba.

Ale i ty základní normy a etické zásady života často lidem schází a lidé hladoví po spravedlnosti, po pokoji a zítří po životě. Stačí, když se rozhlédneme kolem sebe a spatříme mnohé lidské osudy, lidské trosky, lidská traumata, neštěstí, bezradnost a tonutí v morálním marasmu lidské společnosti. Ježíšovi je při takovém pohledu lidí líto. Říká: „Je mi líto zástupu, neboť již tři dny jsou se mnou a nemají co jíst. Když je pošlu domů hladové, zemdlí na cestě; vždyť někteří z nich jsou zdaleka.“ Ježíš si nepřaje, aby někdo od něj odešel hladový. Zároveň si ale z lidí nečiní nesvéprávné vazaly, ale chce je vybavit, vyzbrojit či zmocnit na cestu životem. Chce je nasytit, posilnit, naplnit jejich potřeby.

V příběhu o nasyčení čtyř tisíců je zřetelně obsažen obraz večere Páně. O tom jasně vypovídají evangelistova slova: „Vzal těch sedm chlebů, vzdal díky, lámal a dával svým učedníkům, aby je předkládali; oni je předložili zástupu.“ Večere Páně je viditelné zvěstování evangelia. Chléb je v evangeliích obrazem Krista. Ryba, řecky ichtchys, je

kryptogram, který v sobě skrývá slova Ježíš Kristus, Boží Syn, Spasitel. A právě tento prvokřesťanský symbol Krista se spolu s chlebem v příběhu rozdává všem a sytí hladové. Také ve svátosti eucharistie Ježíš dává lidem sám sebe. Říká: To je mé tělo a to je má krev. A pro všechny přijímající to znamená jediné: Přijmi ne pouhý fyzický chléb a víno, ale přijmi Ježíše Krista a jeho obět'. Žij z Ježíše Krista a z jeho oběti. Žij z lásky a z odpuštění. Bez lásky žít nelze. Bez odpuštění nelze jít dál. To vše máš v Ježíši Kristu. Kdo to nepřijímá, kdo odchází od Ježíše hladový a žíznící, bude bez síly, až se potká nenávisť, s vinou, s hříchem. Jen milost zvěstovaná slovem evangelia a názorně předváděná vysluhováním Kristových svátostí umožňuje člověku odpustit provinění, vstát po pádu, odpírat zlému a bránit se hříchu. Abyste mi rozuměli: Ve večeři Páně nejde jen o znázornění, o obraz. Ten, kdo vstává z lavice a jde si pro skývu chleba a doušek vína, ten reálně a veřejně vyznává, že přijímá Krista a jeho milost do svého života. Že vstává ze svého pádu a vstupuje na cestu nového života. Kdo však přímá chléb a víno večeře Páně, ale přitom nepřijímá Krista, ten, jak narovinu říká Písmo, odsouzení sobě jí a pije. V 1. listu Korintským čteme: Necht' každý sám sebe zkoumá, než tento chléb jí a z tohoto kalicha pije. Kdo jí a pije a nerozpoznává, že jde o tělo Páně, jí a pije sám sobě odsouzení.

Příběh nasycení čtyř tisíců má však v Písmu ještě pokračování. Učedníci, kteří tyto události autenticky prožívali, mnohé z toho, co Ježíš dělal a říkal, pochopili až po jeho ukřižování a vzkříšení. I po zázračném syčení zůstávají nechápaví a na lodi se znovu dohadují, že nemají chleba. Čteme: Zapomněli si vzít s sebou chleby; na lodi měli jen jeden chléb. Všimněte si, jak vtípně evangelista poznamenává, že přitom jeden chleba na lodi měli. Ale neviděli ho. Byl to Ježíš, který o sobě jednou řekl: Já jsem chléb života. A tak musí Ježíš učedníkům položit vážnou otázku: Proč mluvíte o tom, že nemáte chleba? Ještě nerozumíte a nechápete? Je vaše mysl zatvrzelá? Oči máte, a nevidíte, uši máte, a neslyšíte! Nepamatujete se, když jsem lámal těch pět chlebů pěti tisícům, kolik plných košů nalámaných chlebů jste sebrali?" Řekli mu: "Dvanáct." "A když sedm chlebů čtyřem tisícům, kolik plných košů nalámaných chlebů jste sebrali?" Odpověděli mu: "Sedm." Řekl jim: "Ještě nechápete?"

Touto otázkou příběh končí. Příběh o chlebu života, příběh o nasycení hladových, příběh o učednících, kteří mají oči a nevidí. Pak už následuje jiný příběh. Příběh o uzdravení slepého.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, dej, ať v tobě vidíme Božího Syna. Ať tě přijímáme jako pravý pokrm a nápoj pro svůj život. Ať žijeme z tvé lásky a z tvého odpuštění. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ty jsi neměl kam hlavu složit, a přesto jsi i ze své chudoby dokázal nasytit zástupy. My máme střechu nad hlavou a plné ledničky jídla, a přesto stojíme bezradní před hladovými tohoto světa. Proto tě neprosíme, aby se dařilo lépe nám, vybrž aby se dařilo lépe těm skutečně hladovým.*

My, kteří smíme přicházet do společenství tvého lidu, tě prosíme za ty, kdo jsou pro svou nemoc či postižení upoutáni na lůžko.

Dej, ať z bohatství společenství stolu Kristova, mají skrze nás užitek i ti, kteří obecnost s tebou nemají, neznají nebo se mu vyhýbají. Dej, ať naše svědectví víry je svědectvím o tobě jako prameni života, z něhož můžeme čerpat všichni posilu a pomoc.

Dej, aby náš sbor nebyl podoben vyprahlé poušti, ale byl životodárnou oázou pro všechny hladovějící a žíznící po životě.

Pane, i my prožíváme lítost, když se rozhlédneme kolem sebe a vidíme mnohé lidské osudy, lidské trosky, lidská traumata, neštěstí, bezradnost a tonutí v morálním marasmu lidské společnosti. Dej, ať dovedeme ukazovat na tebe, který sytíš k životu věčnému. Dej nám všem výhled radostné naděje k plnosti tvého království. Amen.